

Na kaj moramo biti pozorni oktobra?

Vida Lešnik*, vida.lesnik@vf.uni-lj.si

Oktober je mesec, v katerem končujemo priprave na prihodnjo čebelarstvo sezono. Da nas pomlad in nova sezona ne bi presenetili, ob lepih sončnih in toplih dnevih preverimo napadenost čebeljih družin v svojem čebelnjaku z varojami. Število varoj v čebelji družini lahko preverimo na več načinov: več tednov štejemo naravni odpad varoj na testnih vložkih na dnu panja, opravimo test s sladkorjem v prahu ali pregledamo zadnjo zalogo. Če je ta mesec število varoj v panjih večje od dopustne meje (tj. do tri varoje na teden oz. 0,4 varoje na dan povprečni naravni odpad varoj v 21 do 24 dneh jeseni po končanem poletnem zdravljenju ali manj kot 6 varoj oz. manj kot 2-odstotna napadenost na 300 odraslih čebelah), ne smemo čakati do zimskega zdravljenja, ampak se moramo o tem problemu takoj posvetovati z veterinarjem NVI VF o dodatnem zdravljenju.

Med oktobrskim pregledom zalege moramo biti posebej pozorni na nevarno bolezen čebelje družine – hudo gnilobo čebelje zalege, ki jo najlaže ugotovimo prav v tem obdobju. Če med zalogo opazimo vbočene

pokrovce, ki so temnejšega odtenka in na katerih so pogosto luknjice, je ličinka najverjetneje odmrta. Če iz take celice potegnemo zdrizasto, rjavo obarvano vleljivo gmoto, o tem takoj obvestimo veterinarja NVI VF.

Za dobro prezimovanje morajo imeti čebelje družine dovolj zimske zaloge hrane. Oktobra je zadnji čas, da preverimo zalogo hrane v čebeljih družinah in jih po potrebi dokrmimo. Če družina sedi samo na petih ali šestih satih, jo zožimo, saj bo tako čez zimo lažje vzdrževala ustrezno mikroklimo.

Oktober je tudi mesec, v katerem so lahko dnevi še zelo lepi, topli in sončni, zato se lahko pojavi ropanje med sosednjimi družinami (tihi rop), zgodi pa se tudi, da naše čebele odletijo ropat k sosednjim in nasprotno. Vedno moramo najti vzrok, zakaj se to dogaja. Vzrokov je lahko več, npr. oslabele družine zaradi napadenosti z varojami, oslabele zaradi lakote v brezpašnem obdobju, okuženost s hudo gnilobo čebelje zalege, odmrte matice ... Z ropanjem se iz panja v panj prenašajo huda gniloba čebelje zalege in druge čebelje bolezni, predvsem pogosto pa varoje iz močnejše napadenih družin vdrejo v že zdravljene družine. Ta pojav imenujemo reinvazija ali vnovična napadenost. Zato je jeseni zelo pomemben stalen nadzor nad številom varoj v panjih. ■

* mag., dr. vet. med., Univerza v Ljubljani, Veterinarska fakulteta, Nacionalni veterinarski inštitut, enota Maribor - Ptuj

Kako dolgo živijo čebele?

Lidija Matavž*, lidija.matavz@vf.uni-lj.si

Čebelja družina je socialna združba, po katere delavnosti bi se lahko zgledovali tudi ljudje. Sestavlja jo 6 čebel delavke, ki so najštevilnejši del družine in imajo glede na svojo starost in razvitost svojih žlez v njej določeno funkcijo. Za dobro organizacijo v čebelji družini »skrbi« matica, natančneje njeni hormoni. Znanost je ugotovila, da juvenilni hormon uravnava, kako bo čebelja družina organizirana, kako se bo razmnoževala in kako dolgo bo živela. Osebkam moškega spola v čebelji družini so troti. Na dolžino življenja čebelje družine pa seveda vplivajo tudi drugi dejavniki.

Dednost in okolje

Na življenjsko dobo vplivajo po eni strani dedni dejavniki, po drugi pa tudi dejavniki iz okolja. Ti so med seboj različno prepleteni. Čebelarji in strokov-

njaki za čebele imajo vpogled v to, kako dejavniki iz okolja in dednost vplivajo na življenjsko dobo čebel. Strokovnjaki so primerjali življenjsko dobo afriške čebele (*Apis mellifera scutellata*), italijanske čebele (*Apis mellifera ligustica*), kavkaške čebele (*Apis mellifera caucasica*) in kranjske čebele (*Apis mellifera carnica*). Najkrajšo življenjsko dobo ima italijanska čebela iz severne Italije, daljšo življenjsko dobo pa ima kranjska čebela. Strokovnjaki so preučevali tudi povprečne življenjske dobe prosto živečih čebeljih družin. Na istem stožšču so primerjali razvojni čas družin brez značilnih odstopanj. Ob primerjavi vplivov iz okolja in dednih vplivov so ugotovili, da na življenjsko dobo čebel bolj kot dednost vpliva okolje.

Prehrana

MLADE čebele se neposredno po izleganju izdajo prehranjujejo s cvetnim prahom. Pri takšnem načinu prehrane se v njihovih telesih poveča vsebnost dušika – v prvih petih dneh življenja povprečno kar

* Mag., dr. vet. med., Veterinarska fakulteta Univerze v Ljubljani, Nacionalni veterinarski inštitut, enota Murska Sobota